

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia
Sacrarum Literarum Primarij Professoris. Tractatvs De
Legibvs, Ac Deo Legislatore**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1619

XXV. Vtrum omnis lex prohibens purè ac simpliciter actum eo ipso irritet
illum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94074](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94074)

præbendam, nisi defectus aliquo modo suppleatur. Sic etiam testamentum minus solemnè proflus irritum est: an verò voluntas testatoris irritetur etiam per leges, alterius considerationis est. Deniq; quod de professione religioſæ dicebatur, improbable omnino est: nã si defectus solennitatis substantialis cõtra leges Ecclesiasticas interueniat, valida non erit, et si optima fide, & cum omnibus circumstantijs iure naturali sufficientibus facta fuerit, vt apertè nunc constat

Conc. Trid. ex Conc. Trid. Gloſſa. Gloſ. vel Panor. in d. c. *porrectum*, loquuntur de defectu formæ substantialis, sed accidentalis solemnitatis, vt legenti constabit.

CAPVT XXV.

Virum omnis lex prohibens purè, ac simpliciter actum, eo ipſo irritet illum, ita vt omnis actus factus contra legem prohibentem nullus sit.

1. **D**istinxiſimus in superioribus duos modos legum irritantium, quædam n. irritant, directè prohibendo, aliæ præcipiendo, seu dando certam formam actui: in vtriusq; ergo necessarium est exponere, quando, vel quibus verbis id faciant. In præſenti autè solù de prohibètib; agimus in eis n. specialis est difficultas, quæ præcipuè oritur ex l. *non dubium*, C. de legib. vbi Imperator declarat, oēs cõtractus, & actus similes, qui sunt contra legem prohibentem, esse inuálidos, inutiles, & pro infectis haberi; & subiungit, hoc procedere, et si lex non dicat, vt actus non valeat, sed solum vt nõ fiat. Dicitur fortasse, hanc legem esse ciuilem, & non obligare in conscientia. Sed contra hoc est. Primò, quia etiam lex ciuilis obligat in conscientia. Deinde, efficaciter operatur quod intendit, & ex ipſo effectu irritationis sequitur ex natura rei obligatio in conscientia, vt explicatum est. Præterea lex illa canonizata est per Greg. Pap. li. 7. in dist. 2. epist. 7. habetur in c. *imperiali*. 25. q. 2. & concordat regula iuris Canonici 64. in 6. *Quæ contra ius sunt, debent pro ipsius haberi.* Quæ sumpta videtur ex l. *acti*, quæ contra C. de pactis. Secundo arguitur inductione: nam in primis lex naturalis prohibendo actum facit illum irritum, vt supra visum est. Deinde leges Ecclesiæ prohibentes matrimonia inter cõsanguineos, irritant illa, quamuis non habent talia verba præter simplicem prohibitionem. Idem videre licet in antiquis decretis, prohibitionibus matrimonia religioſorum vsq; ad Inno. 1. I. quæ non habebant verba irritantia præter simplicem prohibitionem. Tertio argumentamur ratione, quia voluntas inferioris non potest esse efficacior contra voluntatem superioris; sed quando lex simpliciter prohibet actum, resistit illi voluntas superioris, ergo non potest esse efficacior. Et facit cap. *venientes*, de iur. iur. vbi dicitur, non posse iuramentum inferioris obligari contra voluntatem, seu decretum superioris. Idem colligitur ex ca. 2. de testib. Quod præsertim verum habet in cõtractibus, & similibus actionibus, quæ sine adminiculo iuris validæ non sunt: nã ius non cooperatur his actibus, q. contra legem sunt. Tandem ex actione peccaminosa non potest aliquis consequi fructu, nec effectum; sed hæ actiones prohibetæ, si fiant, sunt grauia peccata, ergo eo ipſo sunt etiam irritæ.

L. non dubium.

Greg. Papa c. imperiali.

L. pacta, quæ contra.

Inno. 1. I.

conuenit.

2.

Legem simpliciter prohibentem actum, etiam si nihil aliud addat irritare illum. Ita sentit Bart. in d. l. *non dubium*, vbi Iason plures alios refert. Idem Bart. in l. *actum*, ff. de hedeinstorib. n. 4. & 6. Gloſ. 1. in c. l. *et canon*, de elect. in 6. Panor. cum alijs in c. *ull.* de reb. Ecclesiæ non alienan. Idem in c. *ad Apostolicam*, de regular. n. 10. Tiraq. referens plures in l. *vt. conubiali*, Gloſ. 4. n. 5. & 6. & in hanc sententiam inclinare videntur Cou. in c. *quantum pactum* p. 2. §. 4. n. 6. Greg.

Lop. in l. 28. t. 11. p. 5. n. 7. vbi eodem modo intelligit illam legem. Et alios in sequent. referemus.

Hæc sententia ita indistinctè sumpta difficilis est: nam ei obstat aliud principium factis receptum in iure, *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent.* c. ad A. *postuliam*, de regular. Quod multis etiam exemplis facile confirmari potest. Nam matrimonium prohibetur habenti votum simplex castitatis, & tamè validum est, c. *uxoribus*, qui clerici, vel vouentes, c. *vnus*, de voto. in 6. Item quia habet votum ingrediendi strictam religionem, prohibitus est in laxiori profiteri, si tamen id faciat, profelsio valida est, c. *penulti.* de regular. in 6. Et in vniuersum prohibiti sunt donati vni re alteri promissam, & tamè donatio valida est, & multa sunt similia, q. prædicta comunitis sententia non negat. Et ob eam causam variaz limitationes, & distinctiõnes auctoribus inuenta sunt ad explicandam tam assertionem, quam dictam legem, non dubium, vt videri potest in Angel. verb. *lex*. n. 18. & Syluest. q. 28. vbi Arzyl. quatuor adhibet limitationes, ex quibus secunda, quæ est de fauore personæ, in cap. præcedenti tractata est, tertia verò spectat ad leges assignantes formam actibus, de quibus in capite sequenti dicitur, aliàs verò hæc expendere necesse est.

Primo dicunt multi, quoties lex prohibet simpliciter sine adiectione pœnæ, irritare, si tamen pœnam adijciat, non irritare. Ita Sylu. verb. *lex*. q. 28. cum Panor. & Cardin. in Clem. 1. de rescript. & Ioan. And. in c. *si quis*, ne Clerici, vel Monach. & plures refert Felin. in c. 2. de testib. Prioremq; partem supponit ex dist. *non dubium*, cum communi sententia. Ad posteriorem autem suadendam, inducunt legem vi. ff. de re. p. diuis. vbi ex pœna adiecta colligit Iurisconsultus a. *Cardin.* cum non esse irritu. Item assertur l. *sanctio*, ff. de pœnis. Ratio autem est, quia pœna adiecta indicat, non fuisse metem legislatoris duplici onere grauare subditos, & pœna, & irritatione.

Verum tamen in neutro membro videtur satisfactere hæc sententia: nam contra primum procedunt principium, & exempla adducta, & multa alia, quæ postea dicemus. In altero autem membro non est in vniuersum verum, legem imponentem pœnam non esse irritantem: ad summum enim posset ea regula præscribi de lege purè pœnali, quæ cum non prohibeat simpliciter actum, sed solum quati conditionaliter imponat pœnam facientiu illum, clarum est non irritare, nisi id expressè declararet, quia cum absolute non prohibeat actum, nullum irritationis signum in ea requiritur. Loquendo verò de lege propria, seu directiua prohibente simpliciter actum, non est dubiu, quin possit & irritare actum, & adijcere pœnam, vt c. 14. ostensum est. Dicit verò potest hoc habere locum, quando vtrunq; expressè ponitur in lege, quæ potest duas pœnas iniungere, sed quia hoc non præsumitur, quando non exprimitur, ideo secus est, quando solù prohibet, & pœnam adijcit.

Sed contra hoc est, quia sola pœna adiectio nõ est sufficiens indicium, quod actus prohibitus non irritetur, si aliàs absoluta verba prohibentia ad irritandum sufficiunt, vt expressè notauit Anchar. in c. *si quis*, ne Cleri. vel Monac. & ibi Panor. n. 10. referens alios. Et patet primo, quia irritatio non est pœna, vt supra diximus, & ita licet addatur alia pœna, non est duplex, nec immoderata pœna. Et quemuis sint duonera, sunt diuersarum rationum, & habent diuersas causas, & ideo merito coniungi possunt: nam irritatio per se fit, quia expedit ad bonum cõmune; pœna verò imponitur propter culpam. Et ita lex *sanctio*, quæ in contrarium asseratur, non est ad rem, tum quia loquitur de duplici pœna propria, tum etiam, quia loquitur de pœnis non impositis per eandem legem, sed per diuersas, & vnam generalem, & aliam specialem, de quibus est longè diuersa ratio. Nam hæc loquitur de eadem lege irritante, & puniente, quæ in rigore potest etiam imponere duplicem pœnam.

Tiraq. in c. ad A.

Greg. Lop.

3.

Ch. diffini.

in præsentia

sententiæ

stati sum.

pro. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

con. de

Quia violans legem irritantem non minus, imo per se loquendo gravius peccat, quam violans legem prohibentem, & non irritantem: ergo retenta irritatione merito potest lex adire pena. ergo pena nullum est iudicium, quod lex prohibens non irritet. Nisi forte in aliquo casu speciali, in quo ipse modus pene supponat valorem actus, ut contingit in casu illius legis viciniae, ut eam Bart. supra interpretatur, & infra iterum expendemus. At que ita responsum est ad fundamenta illius sententiae. Vnum vero addere non omitam, videlicet, quando ipsa prohibitio legis est poena alterius delicti, tunc non irritare, nisi expressis, & evidentibus verbis id declarat. Ratio est: quia tunc lex illa non est directiva, nec per se intendit, ut talis non fiat, sed in odium, & vindictam alterius peccati, & ideo non est interpretanda iuxta rigorem legis prohibentis, & irritantis, sed iuxta regulas legum penaliu, quarum vna est, ut eas mitiori modo interpretentur. Accedit, quod poena non incurritur ante sententiam, nisi ipsa lege satis exprimat.

perua est, & nihilominus lex prohibens matrimonium ratione illius non irritat actum, cap. per Catechismum, de cognat. spirituali, in 6. Ratio autem est, quia sola causa, etiam si sit perpetua, non irritat actum sine voluntate legislatoris, quae voluntas debet per legem sufficienter exprimi: non exprimitur autem sufficienter per solam prohibitionem, ut probant exempla adducta, & principium illud, multa fieri prohibentur, quae tamen facta tenent.

Tertius modus explicandi, seu limitandi praedicta sententiam est, ut locum habeat, quando lex prohibet actum ratione suae substantiae, non vero, quando prohibet ratione circumstantiarum, ut quod fiat hoc tempore, hoc loco. Ita Baldus cum Paul. Castrenf. in dicta lege, non dubium, ex Glossa in Authentica, decretum, C. de receptis arb. verb. sacramenti, Angelo, & Syluestro supra, & fere reliqui. In qua distinctione admittimus posteriorem partem, quae favorabilis est. Non est autem intelligendum, non posse irritari actum etiam si tantum ratione circumstantiarum, vel quoad solas circumstantias prohibeatur, dummodo prohibitioni addatur irritatio. Si enim irrita est professio facta intra annum probationis, licet non prohibeatur professio absolute, nec ratione sui, sed in tali tempore, & ratione circumstantiae. Sic etiam acta iudicialia prohibita in die festo irrita sunt, ut vidimus tract. 2. de relig. l. 2. c. 30. licet solum ratione circumstantiae temporis prohibeantur, & idem est de similibus prohibitionibus fieri in loco sacro, ut in eodem tractatu diximus l. 3. c. 4. n. 13. irrita enim sunt, licet solum propter loci circumstantiam talis prohibitio fiat. Haec tamen irritationes in legibus exprimuntur, quod si non fieret, non conferentur irritae ratione prohibitionis, ut in eisdem locis diximus de contractibus factis in loco, aut die sacro contra Ecclesiam prohibitionem. Illa ergo pars vera est, non tamen propter rem prohibitam, sed propter simplex verbum prohibendi, & ita parum confert pars illa ad expediendam difficultatem. Imo ex illa nonnullum sumitur iudicium, verbum prohibendi de se non esse sufficiens ad irritandum, quantum illud solum non cogeret.

10. Limitatio quando lex prohibet actum ratione suae substantiae, non vero quando ratione circumstantiarum.

7. Secundo est alia distinctio satis communis. Considerandam, scilicet, esse causam prohibitionis legis, nam si causa temporalis est, signum est, legem prohibentem non irritare: si autem est perpetua, signum est irritationis. Ita Bald. in dicta l. non dubium, n. 18. ex Gloss. in Clement. 1. de iure patronat. verb. inhibentes, Prior pars probatur, quia effectus non excedit causam, & ideo solet actus restringi iuxta exigentiam causae, si stipulator, ff. de verbor. obligat. Si lex prohibet matrimonium fieri certis diebus, non irritat, ut constat ex titulo, de matrim. contra interdictum Ecclesiae, quia temporalem habet causam. Posterior vero pars relinquitur ut probata omnibus rationibus in principio adductis: nam tunc maxime potest lex prohibens irritare, cum habeat causam proportionatam.

7. Cum causa prohibentis est temporalis, non irritat, sed cum perpetua.

8. In hac sententia possumus prius membrum pronunc acceptare, ut favorabile, & verum, quando lex vitur tantum verbo prohibete, non tamen illud admittimus ut sufficiens ad rem explicandam, nec ut recte deductum ex illo fundamento. Ratio prioris partis est, quia si prohibitio absoluta sufficit ad irritandum quod prohibitio, vel causa eius sit temporalis, non sufficit, ut lex non censetur irritare. Probatur hoc simul cum altera parte. Quia non repugnat causam esse temporalem, & legem prohibentem irritare, si id exprimat. Probatur, quia minor aetas temporalis est: breui enim discursu temporis finitur, & tamen sunt multae leges irritantes actus ex illo capite. Annus etiam probationis temporalis causa est, & tamen defectus illius irritat professionem. Item adulterium, vel homicidium cum machinatione, transitoria causa sunt, & tamen ratione illius data est lex irritans. Dices, licet actus fuerit transiens, impedimentum, quod reliquit, est permanens & perpetuum. Sed haec est petitio principij: nam illud impedimentum non est causa legis, causa enim fuit peccatum commissum, sed est illud impedimentum effectus legis, quia non ex natura rei, sed veritate legis fuit introductum, ergo ex causa temporali potest lex irritare actum, & reddere per sonam perpetuo inhabilem ad illum. Et ratio est, quia actus licet temporalis sit, est dignus tali irritatione per legem introducta, vel certe si irritatio non sit poenalis, quae ob praeteritum actum imponatur, habere potest rationabilem causam temporalem, ut est aetas, quae ex certo tempore pendet, & sufficit, ut pro tunc expediat, non solum prohibere, sed etiam irritare actum tali tempore factum: ut patet etiam in sententia die festo, vel noctis tempore prolata. Ergo in lege prohibete non debet attendi, an irritet, necne, ex parte causae temporalis, nisi alia verba pensentur.

8. Praedicta distinctio in se ipsa non sufficit.

9. Aliud item membrum de quo est propria controversia, non potest indistincte defendi. Nam votum simplex castitatis, vel religionis de se perpetua causa est prohibendi matrimonium, & tamen non irritat, item cognatio, quae ex Catechismo contrahitur, per Suarez de Legib.

Aliud autem membrum non videtur posse vniuersaliter defendi, ut patet primo in prohibitione matrimonij, quae fit propter impedimentum voti simplicis castitatis, aut religionis: nam ibi prohibetur substantia matrimonij & actus ipse in se, & ratione sui, & tamen non irritatur ex vi talis prohibitionis. Ad hoc argumentum eludendum addunt aliqui aliam particulam, seu limitationem, scilicet, non satis esse, quod prohibeatur substantia actus, nisi etiam prohibeatur directe, quod non ita fit per votum: nam ibi directe praecipitur reddere Deo promissum, & inde per quamdam veluti resultantiam prohibetur matrimonium quod est prohiberi indirecte. Sed hoc displicet, in primis quia sine ratione, & probatione adduntur istae limitationes, & particulae ad fugiendam difficultatem. Vnde etiam fit, ut in quocunque exemplo possit alia similis euasio inueniri, & ita res grauisima confusa maneat, & sine certa regula ad discernendum, quando prohibitio irritet. Deinde virgo exemplum adductum, quia licet prohibitio matrimonij comparata ad legem naturalem seruandi vota, indirecta, vel potius remota videatur, quia lex illa abstrahit ab hac, vel illa materia, & a praecipito negatiuo, & affirmatiuo, ut alibi dixi, nihilominus lex obligans ad non faciendum actum, cuius carentia, seu priuatio Deo est promissa, satis directe prohibet talem actum, & prohibitio matrimonij est contenta sub illa lege tanquam species sub genere, quod satis est ad prohibitionem, de qua loquitur lex, non dubium, ut ex illi tenore constat: ergo erit illa prohibitio directa. Et praeterea licet edemus ex solo iure naturae talem prohibitionem esse indirectam, nihilominus lex Ecclesiastica directe prohibet tali personae matrimonium. Nihil autem refert quod prohibeat ob illam conditionem voti: nam

11.

etiam prohibet matrimonium cum consanguinea ob talem conditionem, imo hic non prohibet simpliciter matrimonium tali personæ, sed cum tali, ibi autem prohibet simpliciter, quia habens votum respectu omnium prohibitus est. Vnde quoad prohibitionem æqualia sunt votum simplex, & solemne, ut dicitur in dicto cap. *rursus*, & nihilominus differunt in irratione, quæ per Ecclesiam reddita est voto solemnium, & non simplicium: ergo signum est prohibitionem, ut sic, quantumvis directam, & specificam, non irritare. Denique si rationes communis sententiæ in principio adductæ essent validæ, non multum referret prohibitionem esse directam, vel indirectam, quia utroque modo defuit voluntas Principis, & actus est deficiens graviter: ergo vel uterque modus prohibitionis sufficit, vel neuter.

22. Præter hanc vero sunt aliæ prohibitiones Ecclesiæ de matrimonio contrahendo satis directæ, quæ non irritant, ut sunt omnes, quæ constituunt impedimenta prohibentia, & non irritantia, & signatim in c. 1. & c. *ex literis*, de eo, qui cognovit consanguineum, & c. directe prohibetur incestuosum matrimonium contrahere, quæ prohibitio perpetua, & absolute, ac directe fit, & tamen non irritat, ergo solum verbum prohibendi non satis indicat voluntatem legislatoris resistente valori actus, ac subinde necessarium esse aliquid aliud quo talis voluntas ostendatur, cum esse possit prohibens, & non irritans. Extra materiam etiam matrimonij inveniuntur exempla: nam lex prohibens ludum alearum satis directæ, & simpliciter prohibet illum, non quoad circumstantias loci, aut temporis, sed quo ad substantiam actus, & nihilominus non irritat illud actum: ergo. Maior supponitur. Minor vero constat, quia lucrata per talem ludum non sunt obnoxia restitutioni in conscientia. Licet enim detur actio ei, qui perdit, ad petendum illa coram iudice, nihilominus ante latam sententiam, alter restituere non tenetur. signum ergo est, acquisivisse dominium, ac proinde actum fuisse validum, licet postea reuocari possit, quæ est communis sententia Theologorum in 4. dist. 15. & Summistarum verb. *ludus*, Nau. in sum. c. 20. n. 19. Soto l. 4. de iustit. q. 5. ar. 2. & Cou. in regula, *peccatum*, 2. p. §. 4. qui alios refert, estque sententia communiter recepta in materia de restit. Quæ in hoc potissimum fundatur, quod iura prohibentia ludum, simpliciter prohibent, & clausulam irritantem non addunt, ut patet ex toto titulo ff. de aleat. & in c. *Episcopis*, 35. dist. sed ad summum dant actionem ad repetendum, ut patet ex l. *aleat. C. de religiosis*, & sumpt. funer. & ex l. 2. & vlt. tit. 7. l. 8. nouæ recopilat.

23. Denique est optimum exemplum, quod sumitur ex l. 1. §. *biduum*, ff. quando appellan. fit, & habetur in c. *biduum*, 2. q. 6. vbi sic dicitur, *Sane quidem non est sub conditione ferenda sententia: sed si fueris dicta, quid fieri? Et est vtile, statim tempora ad appellandum computari debere.* vbi constat, ut Gloss. in verb. *non est*, notat, prohibitam esse talem sententiam, factam tamen tenere. Et tamē illa prohibitio est satis directæ, & absolute, ac de se habet causam perpetuam fundatam: in illa regula, quod actus legitimi non recipiunt conditionem, neque diem, vbi id notat Glossa. Dices, sententiam non simpliciter prohiberi, sed tantum ne sub conditione feratur. Sed quid quæso, hoc refert, cum sententia sic lata sit simpliciter. Imo ille modus prohibitionis videri posset magis inducere nullitatem, quia videtur pertinere ad formam actus, scilicet, quod sententia absolute feratur, & inde oriri prohibitionem sententiæ sub conditione, qui modus prohibitionis solet annullare actus, de quo dicemus in capite sequenti. Adde, quod prohibitiones circa contractus, de quibus loquitur lex *non dubium* non solent esse absolute, de non contrahendo, sed de non contrahendo hoc, vel illo modo, vel sine hac, aut illa conditione. Ut prohibetur minor alienare sine licentia tutoris, vel sine decreto iudicis, vel ne vxor contrahat sine licentia mariti, & sic de alijs: ergo vel

per similes exceptiones, & additiones eluditur illa sententia, ut nunquam verificari possit, quod lex directe prohibens actum, irritet illum, vel gratis, & sine ratione ad quosdam actus applicatur, & in alijs negatur.

Quarta distinctio, seu limitatio est, quæ tradit Gregor. Lop. supra: ait enim, procedere sententiæ illam, quando nullitas actus est in præiudicium tantum contrahentium, vel alicuius ex illis, non vero si cedat in præiudicium tertij. Ponit exemplum huius posterioris membri ex cap. *scius*, ne clerici, vel monachi, vbi clericus in sacris prohibetur officium tabellionis exercere, & nihilominus dicit ex sententia Ioan. Andr. ibidem instrumentum ab eo confectum non esse nullum, quia tunc pœna illa nullitatis cederet in damnum contrahentium, qui nihil peccarunt. At vero Ioan. Andr. non fuit motus illa ratione, sed alia tacta in prima limitatione: illa vero sententia, & ratio fuit Petri de Ancha. ibi, quam Panormit. ibi, n. 10. non reprobat, licet in casu illo particulari alijs distinctionibus vtatur. Aliud exemplum adducit ex Bald. in l. *placet*, C. de Episc. & cleric. quia licet, *prohibitum esset Doctoribus salariatus aduocare*, si contra prohibitionem agerent, acta eorum non essent irrita.

Veruntamen hæc sententia quoad generalem regulam, quam admittit, non satis facit difficultatibus hætenus propositis. Quantum ad exceptionem vero non videtur fundata, nec satis consequenter loqui. Primo, quia quando actus prohibetur, vel irritatur, non in pœnam, sed per se propter aliquam rationem virtutis, vel communis boni, non spectatur an nullitas actus cedat in priuatum nocumentum, necne, sed simpliciter irritatur, quidquid inde sequatur: ergo si prohibitio absoluta sufficit ad irritandum, non obstabit, quod nullitas actus cedat in alterius præiudicium sine culpa eius, quia hoc est per accidens & non consideratur à lege. Antecedens patet inductione, quia testamentum minus solemne irritatur à lege, etiam si cedat in magnum incommodum hæreditis instituti, & sententia modo indebito lata sæpe irritatur, etiam si alias iusta sit, & irritatio illa cedat in detrimentum partis habentis iustitiam, quæ ad sententiæ nullitatem nullo modo cooperata est. Et in simili materia, si lex prohibeat, ne quis exerceat tabellionis officium ante examen, potest, imo & solet irritare actum antea factum, etiam si fortasse solum prohibitionem ponat, ut postea videbimus, & tamen ex parte præiudicij tertij eadem est ratio: ergo illa non est sufficiens ad impediendam irritationem, si alias verba prohibitionis de se illam sufficienter significant. Denique in stipulatione, quæ fit per tertiam personam, interuenit præiudicium illius, pro quo alter stipulatur, & nihilominus talis actus, quatenus prohibetur vel irritatur iure civili, nullam obligationem inducit respectu alterius, quamvis ille nihil fuerit ad illum, actum cooperatus: ergo ad nullitatem actus hoc non consideratur. Vnde cum lex, *non dubium*, generalissimè loquatur sine fundamento illi additur hæc exceptio, si generalis regula eius admittitur, ut Gregor. admittendam putat, & in hoc dicimus, non consequenter loqui. Neque in eo, quod in exemplis, quæ adducit, negat actum irritari, si absoluta est prohibitio. Neque in posteriori exemplo id docet Bald. sed solum ait, Doctores illos posse puniri iuxta illam legem. In priori autem casu de clerico in sacris officium tabellionis exercente, si verum est, acta illius non esse irrita, ut communis habet opinio, magis consequenter dicitur, hoc non esse simpliciter prohibitum in illo iure, sed solum præcipi, ut interdicitur, ut Panormitanus notat.

Est ergo quinta limitatio, seu distinctio de legibus prohibentibus: nam quædam simpliciter prohibent, nullo adiecto verbo, quo actum sustineant, & illæ censentur irritare, aliæ cum prohibitionem addit aliquid, quod sine valore actus non recte adderetur, nec habere posset locum circa actum inualidum, & tales leges non

Cyn.
Bart.
Bald.
Syluest.
Responsum.

non possunt irritare, ne contraria, & repugnantia continere conuincatur. Ita docent Cyn. Bart. Bald. & ferè alij in dicta. l. non dubium, & latè Syluest. sup. Sed profectò distinctio non sufficit ad satisfaciendum difficultatibus propositis. Nam contra primum mēbrū etiā simpliciter, procedunt exempla allata: quia in eis leges prohibentes simpliciter loquuntur, neq; verba addunt, quib⁹ specialiter actum sustinere, aut irritare videantur. Contra secundū verò membrum obijci potest, quia supposita illa sententia non videtur posse euitari repugnantia in illis legib. Nam si verbum prohibendi est sufficiens ad irritandum; ergo ex vi suæ propriæ significationis significat irritationem, quam facit; ergo repugnantia cōtinetur lex, quæ prius prohibet actum, & postea sustinet. Veruntamen hoc non concludit contra illam sententiam: nam responderi potest, verbum quidem prohibendi absolute sumptum habere hanc vim, non tamen repugnare, quin illi addatur aliquid, quo eius significatio, & vis limitetur. Et ita dixit Syluest. dicta q. 28. vers. ego verò, quando fit talis additio, nō esse prohibitionem simpliciter, sed secundum quid, & ex parte. Nam talis lex (inquit) ex parte prohibet, & ex parte concedit, & ita non est lex simpliciter prohibens, de qua loquitur lex, non dubium.

Syluest.

17.

Sed adhuc possumus instare, quia nunquam ferè talis lex sustinet actum directè, i. concedendo, vel faciēdo aliquid, sed potius præsupponendo, vt cum præcipit, actum prohibendum hoc, vel illo modo irritari, vel cum effectum eius agnoscit, & præcipit obseruari, aut alio simili modo; talis ergo lex non confirmat actum positivè, sed negatiuè se habet, quia nō irritat; ergo quo ad prohibitionem simpliciter, & absolute prohibet, neq; aliquid addit, quo prohibitionem limitet, aut extrahat à propria significatione, sed solum non addit irritationem, & quod nō addat, indicat ex alijs effectibus, quos præsupponit. Ergo signum est, prohibitionem de se quantumcumq; absolute non irritare, & consequenter non esse pro regula assignandum, vt lex prohibens irritet, nisi expressè sustineat actum, sed potius è contrario, quod non irritet, nisi vel expressè addat clausulam irritantem, vel aliquid, quo illam sufficienter indicet. Et confirmatur: nam ille modus sustinendi actum lege prohibendum non solum contingit fieri per eadem legem, sed etiam per diuersas, ita vt vna prohibeat, alia verò illum sustineat, vel in modo puniendi illum, vel præcipiendo, vt irritetur, vt expressè dicit Ioan. And. in Glof. ad regulam, quæ contrarius. 64. de regu. iur. in 6. Tunc autem posterior lex sustinens actum, quæ prior simpliciter prohibebat, non derogat aliqua ex parte priori legi, nec concedit, quod illa abstulerat, sed tantum supponit, priorem legem nō irritasse prohibendo, & ideo aliquid disponit circa illum actum, sustinendo illum, i. supponendo tenuisse; ergo verbū prohibendi in priori lege absolute, & positum, non fuerat sufficiens ad irritandum.

Iun. And.

18.

Tandem ad omnia dicta confirmanda vtor argumento sumpto ex antiqua lege Ecclesiæ, quæ prohibebat matrimonia clandest. c. aliter. cum multis. 30. q. 5. c. cum inhibito, de clandest. despons. Illa lex directè, in specie, & absolute, & cum omni exaggeratione intra latitudinem prohibitionis, vetabat illum actū, vt patet ex illis verbis, penitus inhibem⁹, & nihilomin⁹ non irritabat illum vsq; ad Conc. Trid. vt est certa sententia Theolog. in 4. d. 28. Quam idem Concilium in princ. illius decreti approbavit. Suntq; eius verba ad presentem causam plurimum notanda. Simul n. docet, matrimonia clandestina libero contrahentium consensu facta, rata, & vera fuisse matrimonia, quando in Ecclesia illa irrita non fecit. Et subiungit, Nihilominus sancta Dei Ecclesia ex iustissimis causis illa semper detestata est, atq; prohibuit. Ergo absoluta prohibitio cū quacumq; exaggeratione, & detestatione actus non irritat illum ex mente Concilij.

Suarez de Legib.

Quare hoc argumento cōuicti aliqui respondent, esse speciale in materia matrimonij, eamq; excipendam esse à regula legis, non dubium, quod asseruit Decius in c. 2. de testib. n. 7. Sed quantum verum sit in matrimonio propter materiae grauitatem, & periculū, magis specificam, & indubitatam requiri irritandi formam, tamen non est proprium eius, quod sola, prohibito ad irritationem non sufficiat. Nam extenditur ad omnes actus irretractabiles, seu initerabiles; vt dixit Rota tit. de desp. impub. decis. vni. alias 450. Vnde consequenter videtur etiam extendi ad alios actus, qui licet irritari possint, non tamen irritantur ex vi solius prohibitionis, quia iam constat, prohibitionem ex se non habere hanc vim, nisi aliquid ei addatur. Nam quod aliqui dicunt, spiritualia difficilius solui, quàm temporalia, parum iuuat. Tum quia licet hoc verum sit de his, quæ per humanam potestatem irritari non possunt, vt quod sacerdos consecret quantumuis prohibeatur, & c. tamen de alijs non est ita, præsertim quando est sermo de irritatione antecedente, i. quæ impedit, ne actus valeat. Tum etiam quia matrimonium, quatenus contractus humanus est, potest irritari per legem Ecclesiæ, vt constat ex Trident. ergo si absoluta prohibitio sufficit ad irritandum contractum, cur antea nō fecit in matrimonio clandestino?

19.

Decius.

Rota.

Conc. Trid.

Respondent amplius iuxta vltimā limitationem positam, ideo non irritasse, quia per alias leges canonicas sustinebatur. Sed contra, quia lex canonica nunquam fecit, vt talis actus esset validus, sed suppositi validum, & ad summū declarauit validum esse quādiu per legem humanā non irritatur. Solum ergo declarabatur validum eo tempore, quia per legem prohibentem non irritabatur, & non quia per aliam legem sustentaretur, vel potius, quia per naturalem legem sustentabatur (vt sic dicam), & hoc solum declarari poterat per legem humanam, & declaratum fuit per Tridentinum, quæ declaratio non addebat valorem actui, sed illum supponebat.

20.

Resolutio Auctoris.

Vt ergo, quod verum esse censeo, breuiter declararem, aduerto, posse nos loqui vno modo de lege pure prohibente ex sola rei natura, seu quod idem est, attendente sola verborum vi, supposita significatione propria, & rigorosa verbi prohibendi, sine additione, extensione, aut interpretatione aliqua iuris positiuī. Alio vero modo loqui possumus de verbo prohibēdi vt ampliato, seu extenso per legem aliq̄ humanam constituentem regulam generalem sic interpretantem iuridicè sensum legis prohibentis, vt vim habeat irritantis, etiam si per solum verbum prohibendi sine additione clausulæ irritantis feratur. Opinio ergo communis supra relata videtur hoc posteriori modo procedere, & potest fundari in dicta lege, non dubium, vel in alijs iuribus ciuilibus, aut canonicis, de quibus oportet sigillatim dicere in capitibus sequentibus; nunc solum in priori sensu quæstioni satisfaciendum est.

21.

I. non dubium.

Dico ergo, ex sola rei natura legem pure prohibentem non irritare actum, nisi alio modo talis effectus; seu intentio legislatoris sufficienter declaretur. Hæc sola rei legē assertio videtur esse specialiter contra Baldum in ca. pure prohibentem non irritare actus prohibiti vocat penam naturalem eius, quæ omnino (inquit) quæ est prohibitum, naturaliter est inualidum. Quod dictum probat Deci. in c. 2. de const. lect. 1. n. 5. Sed contrarium rectè docuit Felin. ibi n. 5. cum Innoc. in c. si vere, de sent. excom. & alijs, quos refert. clausur. Vnde hanc assertionem existimo esse communiter Felin. receptam, quia Iuristæ, vt dixi, qui oppositum sententiam receperunt, fundantur in iure positiuo; alij verò hæc assertionem vt certam supponunt, & ex omnibus

22.

Innoc.

Ann. c.

